СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань інтеграції України до Європейського Союзу
23 жовтня 2026 року, 15 година
Веде засідання голова комітету КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, ще раз усіх вітаю. Дуже дякую, що всі оперативно погодилися зустрітися, попрацювати, як мені видається, над… необхідно попрацювати над спільною позицією, взагалі спільним баченням і українського громадянського суспільства, яке дуже активно працює з нашими європейськими колегами і насправді багато в чому допомагає і уряду… Вітаю, пані Галино. І уряду, і парламенту в нашій роботі, і позицію парламентарів, тим більше, що ми зараз готуємося до, буквально за 10 днів у нас буде Парламентський комітет асоціації, і переконані, що розмова буде йти і стосовно бачення Європейської комісії про… чи там першої пропозиції Європейської комісії з питань того як вони бачать наступні кроки по об'єднаній Європі, і урядовців, для нас важливо розуміти, щоб ми говорили все-таки в унісон і десь погодилися на спільних підходах.

Тому з огляду на те, що сьогодні пан віцепрем'єр був готовий прийти до нас фізично, і я дякую за це, і зробив це, правда, буде хотіти втекти трохи раніше, мені би хотілося, щоб ми десь максимум в півтори години оперативно спробували вкластися в цій розмові, знаю, що пан… Буде Олександр чи ні? Да? Просто, щоб хтось, якщо ви будете раніше йти, то… Окей, то ви з'ясуєте.

В нас частина колег народних депутатів членів Парламентського комітету асоціації і якраз голови підкомітетів з євроінтеграції з профільних комітетів, і наші члени комітету, оскільки це зараз непленарний тиждень, то вони знаходяться десь в роз'їздах, тому вони підключаться теж онлайн, а ми маємо з вами…

Окей, ідея цієї зустрічі, вона, скажімо так, не для того, щоби там проголосити, ось ми вийшли з таким спільним баченням, з таким спільним знаменником, а радше означити те, що, на вашу думку, на нашу спільну думку є прийнятним, цікавим, яке потрібно там зустріти з розпростертими руками з боку... у відповідь на пропозиції цього програмного документа щодо розширення від Європейської комісії і, очевидно, проговорити ті, речі, які є, можливо, ми зустрічаємо з вами із застереженням, і розуміти, а як ми би мали спільно далі діяти стосовно тих пропозицій. Тому, як на мене, то це добре, що Європейська комісія запропонувала зараз якесь там своє бачення. Очевидно, це не є фінальне рішення, це не є фінальний документ з точки зору того, як будуть виглядати подальші кроки стосовно розширення.

Я думаю, що для всіх нас важливо почути, що Європейська комісія розглядає розширення як геополітичний процес, а не суто економічний, не суто бюрократичний процес. Для нас це важливо. Для нас, думаю, що важливо також те, що там немає пропозиції критично необхідного перегляду договору, договорів Європейського Союзу, що дозволяє нам сподіватися на те, що ми не застрягнемо і самі європейські структури не застрягнуть у якомусь тривалому внутрішньому обговоренні, погодженні, ратифікації оновлених договорів, що означало би, що це нас може відкинути на довший період часу.

Очевидно, що для нас важливі ті пропозиції, які стосуються переходу на кваліфіковану більшість. Ми з вами знаємо, скільки ми стикаємося весь час із блокуваннями. Якщо всі проміжні етапи і початкові етапи для розширення можуть бути переведені на рішення про... в кваліфікованій більшості, для нас це би було позитивом, як на мене. Можливо, я помиляюсь, але ми розуміємо, що тоді тільки фінальні рішення будуть ухвалені вже консенсусом, так як це передбачено договорами. Тому я думаю, що є ті позитивні такі пропозиції, які для нас є важливими, для нас. І добре, що Україну там все-таки визначено серед країн, які на сьогодні бачаться як передові країни, хоча я думаю, що ми з вами маємо над чим попрацювати, я

думаю, що ми, може, не зовсім погодимося, що там, що так можна плескати в долоні нашим успіхам, і тут ми маємо чесно говорити один з одним, як знову ж таки на мене. І є пропозиції того як вони бачать там якісь розширення, якісь можливості практичних переваг уже на етапі самого процесу розширення по ходу того як виконуються ті чи інші задачі.

Разом з тим є речі, які, як на мене, для нас є тривожні. Ми розуміємо, напевно, заради чого вони були ухвалені, і тут я би хотіла почути позицію і віцепрем'єра. До речі, я забула згадати, мав би бути також підключений наш посол в ЄС, пан Тарас, не знаю, підключився він? Так, підключився. Тобто і ми його запросили до розмови. Ми насправді запрошували і пана Жовкву з Офісу Президента, бо вважали би, що ми всі мали би бути на одній хвилі. Ну, тут ми не спромоглися забезпечити його присутність. Але іншим разом, да, напевно, іншим разом.

Тому якщо коротко, яка… чи була можливість в уряду опрацювати цю, цей документ, мати вже якісь пропозиції стосовно позиції уряду, а після того ми перейдемо і до реакцій колег, які, дійсно, працюють з різних царин, працюють системно з Європейським Союзом. Я хотіла би почути їх, почути наших колег народних депутатів і, можливо, ми з вами можемо зробити якийсь такий проміжний підсумок стосовно того, окей, ми там це беремо в роботу і далі рухаємося системно і спільно.

Насправді дозволю собі перед цим ще сказати, що я би вважала, пане Всеволоде, що це таку розмову мав би ініціювати уряд, але оскільки ми повертаємося до парламентсько-президентської республіки, тому ми як депутати ініціювали цю зустріч.

Вам слово пане Всеволоде.

ЧЕНЦОВ В.В. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. І ми не транслюємо цю зустріч, ми просто повідомимо про те, що вона була, що вона відбувалася і щодо предмету розмови, але ми

не будемо інформувати. Я би просила, щоб ми з вами так цього дотрималися, а до чого ми, власне, дійшли. Добре?

ЧЕНЦОВ В.В. Дякую, Іванна Орестівна.

Шановні народні депутати, шановні учасники, всі, хто офлайн і онлайн. Я, чесно кажучи, думав, що це наша спільна ініціатива, Іванна Орестівна.

ГОЛОВУЮЧА. Це наша спільна ініціатива.

ЧЕНЦОВ В.В. Тому насправді ми з парламентом однодумці і намагаємося бути на одній сторінці. І це хороша нагода зустрітися, в принципі. І комунікація комісії – це одне важливе питання, але, крім комунікації, нам є про що поговорити. Тому я пропоную, щоб такі зустрічі були регулярні. І, звичайно, є прядок денний, є закони, але, крім того, треба говорити про сенси і з народними депутатами, і з експертним середовищем. Тому...

ГОЛОВУЮЧА. Я думаю, що ми готові як комітет бути таким майданчиком. Правда, пане Вадиме?

ЧЕНЦОВ В.В. Двома руками «за».

ГОЛОВУЮЧА. Ми і є, каже пан Вадим.

ЧЕНЦОВ В.В. І тут насправді нам потрібна ваша допомога і, навпаки. Скоро, наприклад, ви будете зустрічатися у форматі Парламентського комітету асоціації. Тому ми готові в плані матеріалів і, в принципі, допомагати, тому що парламентська дипломатія – це дуже потужний інструмент і будемо його, звичайно, використовувати. І відповідно потрібна підтримка вашого комітету і ширше, Верховної Ради, у виконанні, скажемо,

тих наших спільних завдань, які стосуються законодавства, насамперед і Facility, яке прив'язане до фінансування. І зараз ми починаємо такий новий активний етап виконання бенчмарків по 1-му кластеру. Тому у нас буде більше роботи і в позитивному сенсі. Тому ми розраховуємо на взаємодію.

Що стосується комунікації. Я вважаю, що ми маємо розглядати цю комунікацію в позитивному ключі, тому що вона чітко підтверджує, що Європейський Союз в особі комісії, але комісія тут, очевидно, все ж таки висловлює думку всього Європейського Союзу, що є серйозно налаштований на розширення, що є чотири країни, які є, скажімо так, передовиками цієї справи.

Це Україна, Молдова, Чорногорія, Албанія, не обов'язково в порядку перспективи вступу. Але є чотири країни. Це насправді дуже важливо, що Україна пропри те, що почала цей марафон після країн Західних Балкан, але те, що ми тримаємося в цьому полі, свідчить, що попри всі складнощі ми рухаємося вперед і виконуємо складні завдання.

Другою, напевно, доброю новиною, їх багато, але те, що вважаю за доцільне згадати, що Європейський Союз розуміє, що є завдання як для держав-кандидатів, так і для самого Європейського Союзу. Дуже часто Європейський Союз не... країни-члени, скажімо, не концентрувалися, принаймні публічно, на оцій другій частині рівняння, демонструючи таку певну арогантність, а чому вас має цікавити наша готовність? Ви там собі готуйтеся, а далі подивимося.

Зараз цей підхід змінюється, тобто є визнання певних, скажімо, питань, які треба вирішувати. І це процедури ухвалення рішень. Тобто є така спроба принаймні дискусію серйозну розпочати, чи варто по кожному кластеру, по кожному розділу голосувати, отримувати консенсус чи це має бути по ключових рішеннях. Оце така давно назріла дискусія. Але нарешті от воно вже матеріалізувалося в комунікації.

Тобто ми не забігаємо наперед, не факт, що рішення будуть швидко ухвалені, тому що є серйозна опозиція таким змінам, але тим не менше є початок дискусії.

Дуже важливо, що Європейська комісія знову ж таки чітко окреслила ідею секторальної… поступового поглиблення секторальної інтеграції для держав-членів, для держав-кандидатів, окреслили низку сфер. Знову ж таки це не є, очевидно, вичерпний перелік сфер: оборона, енергетика, цифрова трансформація. І це дуже важливо для нас як країни, напевно, єдиної з цієї четвірки, а, може, і загалом, крім Туреччини, зі всього списку, яка є великою з потужними секторами економіки, які конкурентоздатні, в нашому випадку попри війну, і отримати доступ поглиблений до ринку Європейського Союзу є для нас суперважливо.

Тобто, щоб у нас виконання складних завдань по адаптації законодавства, по прийняттю стандартів, воно супроводжувалося конкретними економічними зисками для українського бізнесу, для української індустрії. І я думаю, що це знову ж таки допоможе нам просувати законодавство тут, в парламенті, тому що одна справа, коли ти просто ставиш прапорець на закон і кажеш, це треба, тому що це такий-то кластер, будь ласка, голосуйте. Інше, коли ти конкретно кажеш, які зиски отримає українська економіка, українська індустрія вже в осяжній перспективі, а не через енну кількість років, коли завершаться ратифікації і все таке інше.

Звичайно, те, що згадали ви, Іванна Орестівна, питання, які заставляють задуматися. Є також такі питання в цій комунікації і це така ремарка Єврокомісії про українське сільське господарство. Але я б знову ж таки тут поки що не стріляв так на сполох, мені особисто не подобаються ці формулювання, вони такі ризиковані для самого Європейського Союзу. Це означає, що можна взяти і дискримінувати так навічно майбутню державу-члена Євросоюзу в конкретному секторі. Це принаймні такий серйозний виклик для принципу недискримінації, який закріплений в Договорі про Європейський Союз.

Ми так зондували акуратно позиції держав-членів. Принаймні те, що я почув, вони досить обережно до цього ставляться. Тому я не бачу сенсу зараз... Ми сьогодні проводили брифінг з міністром Висоцьким, з його колегами на цю в тому числі тему. Між собою брифінг, мається на увазі, не публічний, sorry. І ми дійшли висновку, що ми виступили з такими першими реакціями, і він, і я, що нам це не подобається, давайте серйозно говорити про ті речі. І на цьому ми поки що зупинимося, щоб, скажемо, цю тему далі не розкручувати.

Ми все ж таки сподіваємося, що держави-члени не будуть вскривати ці переговорні позиції по кластерах 4-му і 5-му, в даному випадку це 5-й кластер по сільському господарству. І, власне, сприймати цей абзац в комунікації як запрошення для якоїсь дії, ми на це сподіваємося. Але подивимося, якщо будуть такі ініціативи, мається на увазі ще в контексті підготовки до відкриття цього кластеру, тоді будемо реагувати відповідним чином. І відповідно уже сама дискусія предметна почнеться після відкриття цього кластеру, до якої треба готуватися.

Іншим таким питанням наразі для рефлексії найближчим часом, напевно, для обговорення є ця пропозиція про запобіжники. Це не є новиною, держави-члени відносно нові, вони також проходили подібні процедури. Але в даному випадку Європейський Союз, власне, враховує свій власний досвід і певні відкати, які мали місце в сфері, наприклад, правосуддя в широкому сенсі в тій же Польщі, в тій же Угорщині. Тому це не стільки вони очікують проблем від нас, але, скажімо так, враховують ті питання, які теоретично можуть виникати.

Напевно, це коло питань, які мають бути предметом нашої уваги найближчим часом. Звичайно, є ще тема дорожніх мап, вона досить так активно обговорювалась в тому числі експертним середовищем, в пресі.

Ми також звертали увагу наших партнерів на... про і контрфіксацію якихось дат орієнтовних завершення переговорного процесу, тому що, з одного боку, це нас всіх тішить, що є якийсь фінал, і він виражений в цифрах,

тому що є люди, які кажуть: ні, ніколи. Недавно колишній Прем'єр Орбан, інші, а тут от були такі ідеї, щоб все ж такі фіксувати якісь дати завершення переговорного процесу. З іншого боку, процес не є статичним і зараз, особливо ми зараз говоримо в такому колі дружньому не для розповсюдження, але все ж такі чутливі є питання, якщо Молдові ставити один термін, один рік, а нам інший, тому ми запропонували все ж таки цього не робити, на цьому етапі фіксувати ці дати чи навіть роки на завершення переговорного процесу, а скоріше концентруватися на такій більш осяжній перспективі, умовно 12 місяців.

І ці пропозиції станом на сьогодні сприймаються як Європейською комісією, так і державами-членами. Ми сподіваємося, що вже на виході така позиція буде вже відображена в самих дорожніх картах.

Я, напевно, зупинюся тут. Відповідно готовий до діалогу.

ГОЛОВУЮЧА. Я дякую. Я думаю, що у всіх є додаткові запитання чи коментарі. Але я хотіла би, може, до слова пана Євгена запросити, якщо... як позиція Міністерства закордонних справ, можливо, пан Тарас щось хотів би долати, якщо є бажання. І потім хотіла дати слово, може, Івану Нагорняку, оскільки він робив якісь такі системні пропозиції вже там якраз до того, і потім ми перейдемо просто, колеги, до обміну думками і, може, запитань.

_____. Дякую, Іванно Орестівно. Дякую взагалі за ініціативу проведення такої зустрічі. Думаю, що справді це... за нашу спільну ініціативу.

Дивіться, немає позиції Міністерства закордонних справ. Тут є скоріше позиція уряду і, в принципі, Всеволод Валерійович дуже вичерпно, мені здається, як для початку це все описав, тому мені мало є що тут додати, але що хотів би сказати, що, в принципі, я погоджуюся з тим, що ми можемо так стримано оптимістично оцінювати цю комунікацію хоча б за те, що вона була довгоочікуваною, і Європейський Союз протягом вже довгого часу, в

принципі, концептуально не висловлювався взагалі щодо перспективи розширення. Ми пам'ятаємо, що було перед 2022 роком. В принципі, розширення, воно було в стагнації, ніхто, в принципі, не говорив взагалі ні про які терміни, були формально держави-кандидати, але як би це все було, так би мовити, дуже розпливчато щодо термінів і взагалі Європейський Союз не був впевнений чи йому потрібно це розширення найближчим часом. Тому ця комунікація, вона є насправді дуже важливим кроком з боку Європейського Союзу, оскільки вона визначає, в принципі, що мета розширення – це є важливою метою для Європейського Союзу, це перше.

І друге, вона конкретно надає перелік тих переваг, які, в принципі, це розширення буде нести не лише для держав-кандидатів, але і для самого Європейського Союзу. І, що головне, найголовніше, мені здається, це те, що там дуже чітко простежується бажання Європейського Союзу зробити це розширення якнайшвидше, в межах, звичайно, в межах можливостей, але, в принципі, в принципі, так. Кілька років з точки зору Європейського Союзу – це дуже швидкий темп.

І тому я б от хотів звернути на кілька принципових меседжів, які ми бачимо, які важливі для нас у цій комунікації. Тобто перше – це те, що справді потрібно інтегрувати країни-члени якнайшвидше і при цьому Європейський Союз висловлює готовність адаптувати свою політику розширення під цю нову хвилю розширення. Тому для нас це надзвичайно важливо як для країни-кандидата.

Наступне – це те, що Європейський Союз, Європейська комісія в цій комунікації подає кілька важливих політичних сигналів, які також є дуже важливими з точки зору України. Це те, що розширення є... Європейський Союз розглядає розширення як геополітичний імператив в умовах війни Росії, де, в принципі, Україна відіграє визначальну роль у стримуванні і протистоянні Росії. І, як я вже сказав, це те, що Європейський Союз визначає ключові переваги для себе від розширення. Це і посилення єдиного ринку, торгівлі, інвестицій, економічного зростання, енергетичної безпеки і так далі.

І ще один важливий момент, який теж для нас і для всіх кандидатів є важливим, це те, що Європейський Союз особливо наголошує в комунікації про те, що розширення як процес, заснований на заслугах, є, так би мовити, імперативом, і він є ключовим. І, крім цього, мені здається, що важливим меседжем у цій комунікації є те, що розширення може відбуватися, скажімо так, в порядку трошки зворотному, ніж це було до того. Тобто, що спочатку іде інтеграція, а потім членство.

І це насправді, з одного боку, звісно, ми можемо тільки заздрити тим країнам, які вступали до ЄС 20 років тому, яких спочатку приймали і потім вони інтегрувалися. Але ми розуміємо, що більше навряд чи такі привілеї колись будуть, і з огляду на те, що і Всеволод Валерійович казав про ті проблеми, які виникали. Тому тепер цей процес буде зворотним, але він, з іншого боку, надає нам можливість справді користуватися перевагами, деякими перевагами членства в окремих сферах ще до вступу. Я думаю, що це хороший сигнал, і ми ним маємо активно користуватись.

Тому ось цей merit-based approach, він нас має підводити до того, що ми маємо зараз активно працювати над тим, щоб виконувати всі, якомога швидше виконати всі вимоги Європейського Союзу. Незважаючи на цю підтримку України, яка сьогодні є в Європейському Союзі щодо України, все ж таки формальні кроки, вони будуть оцінюватись по заслугах, і ми їх маємо виконувати з розумінням того, що це не лише для того, щоб десь поставити галочку, а те, що це є, власне, в наших інтересах.

Для цього зараз, протягом останніх тижнів була створена спеціальна Task Force, яку Всеволод Валерійович очолює, і, в принципі, цей інструмент, цей механізм має забезпечити те, щоб у нас була синергія певна з Європейською комісією, і щоб ми могли рухатися тут якомога швидше.

І останнє. Це знову ж таки важливо, що Україна є в четвірці, це я думаю, що дуже позитивний для нас сигнал. А ідея про дорожні карти, вона, так, вона є суперечлива, але я хотів би зазначити, що ми також робимо аналіз того як ця ідея сприймається в країнах Європейського Союзу. Вона

неоднозначно сприймається, там немає повної підтримки, тому ми, наша позиція є такою, що ці часові горизонти мають бути уніфіковані і, в принципі, побачимо, зараз триває дискусія серед країн-членів, і ми поки що не знаємо, на якій, яка версія буде стосовно визначення часових горизонтів підтримана ними, але ми зараз працюємо з нашими партнерами і з Європейською комісією з тим, щоб інтереси України тут були якомога повніше враховані, ось.

Я думаю, що я теж тут зупинюся. Якщо якісь запитання будуть, то буду радий відповісти.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Євгене.

Я думаю, що в колег так само є, в мене є запитання, наприклад, окей, які країни як на це реагують, а з ким нам… як щодо чого треба працювати. Task Force, ми там коротко в телефонному режимі розмовляли з паном Всеволодом стосовно Task Force. Я так розумію, що до цього часу немає конкретного розуміння, а що ж це за Task Force. Я думаю, в нас тут така інтелектуальна потуга для цієї Task Force сидить навіть тільки за цим столом, що ми би теж хотіли розуміти як парламент може бути до неї підключений з користю для країни, тобто якщо є це розуміння.

Може, зараз я… Так, ну, от, може, кілька цих питань. Ну, і дорожні мапи, окей, вони точно вже будуть чи вони точно не будуть. Було повідомлення про те, що вони мають з'явитися одночасно зі звітом про розширення. Тобто ми їх таки чекаємо чи їх не чекаємо і так далі. І, може, тоді ви відреагуєте, пане Всеволоде, може, Тарас щось додасть, Іван тоді.

ЧЕНЦОВ В.В. Да-да, звичайно, я… Да, да, да, Тарас Андрійович 100 відсотків щось додасть. Я прошу заздалегідь вибачити, бо маю потрапити ще до Прем'єра за 20 хвилин, трошки менше. Я попрошу після того як Тарас Андрійович висловиться, Олександр Ільков щоб розповів про Task Force,

тому що ми вчора вже провели це засідання і, в принципі, зрозуміло вже обсяг завдань і часові рамки орієнтовні, і сам метод роботи цього Task Force.

І знову ж таки у нас така спільна думка всіх учасників цієї вправи, що це знову ж таки показник серйозної налаштованості і Європейської комісії, і держав-членів, що ми здатні рухатися вперед, що ми здатні ухвалювати законодавство. І основна суть цього Task Force полягає в тому, що Європейська комісія виділяє додатковий ресурс, мається на увазі людей, для роботи разом з нами для того, щоб ми спільно, грубо кажучи, писали ті проєкти законів і не лише законів, які вони потім самі ж будуть оцінювати. І це, звичайно, підвищує шанс того, що ми їх напишемо правильно. Тобто це основна ідея Task Force.

І знову ж таки це планування роботи. Тому що, на жаль, не завжди, навіть досить часто так буває, що ми не винуваті в тому, що щось довго там готується, розглядається. Європейська комісія часто нам відповідає місяцями на ті наші проєкти, які ми засилаємо. Тому ми сподіваємося також, що Task Force, він допоможе швидше опрацьовувати, враховуючи, що разом ми готуємо, концептуально щось узгоджуємо, і цим допоможе реагувати швидше.

І, звичайно, ми готові, навіть не те, що готові, просимо і парламент, і цей комітет також залучатися до цієї роботи. Технічно як ми це будемо робити, власне, визначимо. Урядовий офіс також буде це питання вже безпосередньо відпрацьовувати з комітетом. Тому, звичайно, розраховуємо на взаємодію і по Task Force.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я думаю, що ми пану Олександру дамо слово пізніше уже, може, коли ви відлучитесь, тому що я хотіла би, щоб колеги змогли скористатись вашою присутністю тут. Давайте, може, Тарасе, кілька слів.

КАЧКА Т.А. Я тоді дуже швидко, тому що мало що є додати. Я так само на ту саму подію з Прем'єр-міністром теж маю відлучитися.

Я хотів тільки додати дві речі, пов'язані з цією комунікацією. Ця комунікація, вона здебільшого видозмінює, еволюціонує і розвиває роль комісії в процесі розширення. Тому що вперше комісія так оцінює змістовно чотири країни-кандидати, це більше меседж для держав-членів. Але водночас теж комісія говорить про те, що для трьох кандидатів іде звичайний режим по методології і ніяких застережень, особливостей немає. Це три кандидати: Чорногорія, Албанія, Молдова. Україна, власне, набір тих застережень, які звучали, передусім про сільське господарство, це теж бачення комісії, не консолідоване бачення держав-членів, а бачення комісії, що, скоріше це food for thought, тобто це не щось, що відображено в Draft Common Position або в інших речах.

І так само, коли ми говоримо про дорожні карти, це не нова ідея, ця ідея проговорювалася вже кілька років. І це такі додаткові технічні інструменти, так само як і Task Force, які саме DG ENEST як бюрократична інституція, яка веде технічну частину переговорів, використовує для організації роботи з країною-кандидатом.

Дорожня карта існувала для Албанії вже давно на технічному рівні, ми, в принципі, бачили, як вона технічно виглядає. Фактично її формула полягає в тому, що оцінюється, в якій перспективі відкриваються кластери, коли десь технічно може бути схвалений IBAR. У випадку Албанії це було майже 2 роки. І потім відповідно робиться проєкція закриття розділів, виходячи з спроможності і Єврокомісії теж, тобто це не оцінка України чи Молдови, чи Чорногорії. Це скоріше оцінка спроможності Європейської комісії опрацювати і закрити певні речі.

Зрозуміло, що всередині є також припущення комісії щодо динаміки роботи держав-членів і тому... Але це все одно позиція комісії. І тут треба брати до уваги, що це стартовий пункт для дискусії. Чому це важливо? Тому що зараз ви бачите, наскільки ідея асоційованого членства для Канади була

не дуже з великим ентузіазмом сприйнята державами-членами Європейського Союзу. І це теж дає, характеризує діалог між комісією і державами-членами, роль держав-членів в переговорному процесі. Тому цю комунікацію слід сприймати і з тієї перспективи теж, оскільки це радше пропозиції або якісь оціночні речі від комісії до держав-членів. Для нас це не стільки інструментальна історія, а скільки точка, від якої ми можемо корегувати і нашу переговорну позицію теж.

Дякуємо.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Тарасе.

Колеги, давайте скористаємося тим, що тут є обидва: і колишній віцепрем'єр, теперішній віцепрем'єр, колишній посол, теперішній посол. Може тоді, Іване, я обіцяла вам, може, якщо є питання зараз на цьому етапі, щоб ми скористались їхньою присутністю. І в кого є, колеги, коментарі, питання, які би хотілося адресувати зараз безпосередньо колегам-урядовцям.

Прошу, давайте визначайтеся. Будете там... Давайте, Іван, Дмитро, Олена. Давайте.

_____. Я єдине питання, яке, очевидно, буде для нас дуже важливим, це, власне, роль Європейської комісії, про яку сказав Тарас Андрійович.

Власне, видно, що буде оцей, пропонується цей перехідний період на 15 років після членства з так званим Reverse QMV – це тоді, коли Європейська комісія може на свій розсуд робити якісь відповідні санкції до держави-члена нового, нового держави-члена, наприклад, до України, і відповідно протягом цих 15 років буде такий типу механізм. Натомість, в принципі, для самих держав-членів ніяких обмежень не пропонується.

Власне, чи були якісь думки щодо того, щоб по крайній мірі, коли цей діалог буде з Україною все-таки проводитися, наприклад, посилити якось застосування 7 статті або хоча би якісь конкретні majors по таких речах. Я

розумію, що це довга для нас, можливо, перспектива, але з точки зору, скажемо так, формату нашого членства, куди буде рухатися там Європейська комісія через 5 років, хто буде її очолювати і тому подібне, це все-таки важливе питання, тому, в принципі, це такий найбільш важливий стратегічний момент для нас, мені здається.

ГОЛОВУЮЧА. Давайте ми зберемо коментарі. Колеги, давайте, Дмитро.

_____. Дякую.

Три питання. По-перше, стосовно qualified majority voting, відмови від вето в деяких сферах, мене, чесно кажучи, позитивно вразила пропозиція Європейської комісії, тому що вона достатньо скромна. Я так розумію, ми всі чули про те, що серед певних країн-членів є дуже… більш амбіційні вимоги про те, щоб взагалі і при чому поставити перед новими країнами, які вступають, вимоги про відмову від права вето, при чому не як non-blocking commitment, а якщо я правильно зрозумів, навіть проєкт де-юре прямо прописати як частину accession. Чи це чутки, чи це, дійсно, є в процесі переговорів, чи ми чуємо на офіційному, неофіційному рівнях такі вимоги від країн-членів? Це перше питання.

Друге питання про аграрку. Зрозуміло, рефлексія побоювань, які існують, це зрозуміло, ми всі їх чуємо, там багато міфів, багато перебільшень, але як ми на це відповідаємо в сенсі інституційному? Тобто ми чекаємо, поки відкриємо переговори по кластеру і тоді відбувається якийсь діалог, чи, можливо, є ідеї, пропозиції якогось діалогу, я не знаю, українсько-європейського аграрного діалогу, наприклад. Мені здається, що багато років тому було щось подібне як інституційний механізм. Чи є сенс, чи ні, одним словом якийсь певний формат діалогів починають більше ніж з Брюсселем, я так розумію, треба з країнами-членами, причому особливо аграрними.

І третє – це стосовно... це Gradual Integration. Там деякі цікаві моменти. Але зокрема там є про observers, знову ж таки достатньо скромна пропозиція, тобто явно scaled back from від того, що Мерц пропонував. Мерц пропонував одразу. Чи ми очікуємо, що.. Чи це означає, що ідея Мерца фактично вже мертва, і ми про це можемо забути, чи ми все-таки можемо це артикулювати? І останнє. Ну, про observers в інституціях, тобто в пропозиціях комісії зараз...

ГОЛОВУЮЧА. *(Не чути)*

_____. Так, тобто Мерц пропонував фактично хоч завтра, а комісія зараз пропонує тільки по завершенню усіх переговорів. І, може, останнє. Там є цікавий пункт в Gradual Integration, який можна трактувати як фактично відмова від CBAM щодо нас або таких подібних механізмів захисту європейського ринку, дату включення країн, які вступають. Чи я правильно розумію, що це про це ідеться, чи ви так це зрозуміли, чи, власне, можуть тут бути перспективи?

Дякую.

_____. Дякую дуже.

Перш ніж я почну, я хочу подякувати депутатам, Іванні Орестівні за те, що допомогли з адвокаційною роботою по зупинці Росатома і його роботи в Європейському Союзі. Дякую Посольству України в Німеччині, але буду рада, якщо уряд також більше підключиться до цієї роботи.

Я була готова коментувати більш детально документ, але я так розумію, що в нас верхньорівнева розмова. Дозвольте кілька моментів. Перше, мені здається, що варто було би уряду і, можливо, парламенту теж підкреслити, що цей документ все ще доволі відірваний від нових ініціатив, які зараз розробляються всередині ЄС. Принаймні я можу говорити по енергетичній частині, зараз має вийти новий Energy Security Framework в кінці року. Переглядається законодавство по транс’європейських мережах,

туди всюди можна засунути Україну набагато більш амбітно, поки це ще проєкти.

І мені здається, що якщо ми засунемо наші плани в цей документ і почнемо переговори, грубо кажучи, по транс'європейських мережах, Україна як кандидат могла би бути частиною PMI або таких пріоритетних проєктів. І її проєкти з Євросоюзом могли би вже частиною проєктів, які підтримуються в рамках TEN-E. Мені здається, це було би вже круто, наперед, на 5 років вперед ми би вже мали певні... були частиною їхнього законодавства.

Те саме по Energy Security Framework, те саме... Якщо ви подивитеся останнє законодавство по affordable energy, Євросоюз уже переглядає трохи способи підтримки свого бізнесу, своєї промисловості. Мені здається, що з нами вони комунікують ще старими амбітними цілями. І, мені здається, варто говорити їм про це і тим самим собі допомогти.

Я, мабуть, на цьому закінчу. У мене є коментарі по самому тексту, якими би я рада була поділитися з вами, щоб ви прокомунікували далі. Єдиний момент, там є елементи, де, мені здається, треба наголошувати на war impact для України, бо нам пишуть про те, що ми маємо шерити їхні спільні цілі по електрифікації, по декарбонізації. Все правильно, я сама підтримую це, але я би додавала якийсь war impact як застереження для нас.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

ЖЕМОЙДА О.В. Олександр Жемойда.

ГОЛОВУЮЧА. Буквально два слова. Може, одне речення.

ЖЕМОЙДА О.В. Я дуже коротко. У мене одне питання по агро. Спираючись на останній коментар Тараса Андрійовича, чи є шанси говорити про кінцевість доступу до ринку, якусь кінцевість терміну і уникнення цих

термінів чутливості товарів? Тому що перегляд спільної політики аграрної чи може бути так само частиною цієї дискусії.

Дякую.

_____. Дякую.

Агро, якщо Тарас Андрійович не заперечує, йому залишу, бо він буде включатися онлайн і у нього є більше часу, а я маю добігти. І тоді коротко по інших питаннях.

Звичайно, собі записав. Питання слушне. Чому до України можуть застосовуватися певні санкції теоретично на цьому етапі і такий жорсткий механізм, який запропоновано зараз Європейською комісією, протягом 15 років. Не факт, що це все так відбудеться, да? І при цьому всьому стаття не працює фактично. От ми подивилися на прикладі Угорщини.

Звичайно, що це питання слушне. Наскільки ми зможемо переконати держави-члени, що вони і до себе мають так же критично ставитися як до нас, поки що воно відкрито, звичайно, ми будемо його ставити.

Що стосується права вето. Насправді в такому скоріше попередньому неформальному ключі це питання закидалося. Чи воно в контексті переговорів ставиться? Ні. Наразі ще не ставиться, але ми не виключаємо, що буде ставитися. І вже… Чи є в нас позиція? Ми маємо її сформувати. Але це залежить, звичайно, це має бути комплексний підхід.

Це не так критично. Поки що це не так критично, по суті це не так критично, да, навіть якщо в тебе немає вето, ти маєш, ти сидиш за столом, ти формуєш позицію, і в тебе є країни-однодумці, ти можеш, грубо кажучи, використати їхнє вето, якщо так грубо. Але це важливо, це питання суверенітету, тому, звичайно, воно є чутливим і має серйозно обговорюватися.

Німецька пропозиція, статус спостерігача, вона, в принципі, цікава була і залишається пропозиція, тому що по суті німці запропонували те, що

застосовується до держав-кандидатів після підписання договору про вступ. І це, звичайно, було би дуже хорошим інструментом для нас, от для Тараса Андрійовича, наприклад, який би ходив на COREPER сидів би, виступав, а не просто потім ходив за послами і запитував, а що ж там було на цьому COREPER. Йому для цього не обов'язково там голосувати на COREPER.

Що стосується ідеї мати комісара без портфеля, як на мене, воно трошки екзотично, але чому би і ні. Знову ж таки можна поєднати з портфелем посла при ЄС. Далі поступово...

ГОЛОВУЮЧА. *(Не чути)*…як Юлій Цезар. Реально. Припиніть. Припиніть. Все на одну людину. Припиніть. Я борюся проти цього системно багато років, але також, правда, безуспішно.

_____. Дивіться, далі інтеграція і зв'язка СВАМ, ми її, звичайно, будемо ставити, будемо робити цю зв'язку, будемо робити зв'язку зі сталевими заходами, тому що це логічно. Ти не можеш посилювати взаємодію з державою-кандидатом і одночасно відсікати її від ринку. Тобто є протиріччя тут, тому його треба вирішувати.

По енергетиці однозначно треба використати той факт, що вони серед напрямків поглибленої інтеграції чітко позначили цей сектор. Я думаю, що на наступному етапі я 100 відсотків за поглиблену дискусію після нашої рівневерхневої, ми не будемо її називати дилетантською, заглиблюватися. Жарти жартами, нам потрібно буде чіплятися за ці можливості і конкретно формулювати ті завдання, які, скажемо, ми перед собою бачимо, бо це хороша можливість.

ГОЛОВУЮЧА. Але якщо в колег є ці вже напрацювання, є можливості, я би казала, що ми би мали це максимально використати і вже почати працювати з ними. І міністерство, і посольство, і уряд і так далі.

_____. Давайте.

_____. Energy Security Framework має бути фіналізований до кінця цього року Єврокомісією. Все, що можна засунути, є час два місяці.

_____. Треба намагатися засунути. Тому давайте попрацюємо разом, і це стосується усіх присутніх і хто онлайн, ми відкриті, давайте продовжувати в такому ключі. Може, там по секторах наші розмови розбивати.

ГОЛОВУЮЧА. Все через комітет?

_____. Із залученням комітету. Дуже дякую. Я перепрошую, що маю йти. Тарас Андрійович приймає естафету.

ГОЛОВУЮЧА. Але по агро ви не відповіли.

_____. Це Тарас Андрійович. Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте. Дякую.

_____. Дуже дякую. На все добре. Щасливо.

КАЧКА Т.А. Дякую.

Відразу переймаю естафету. Мені подобається ідея Всеволода Валерійовича: і COREPER, і комісар…

ГОЛОВУЮЧА. А мені ні.

КАЧКА Т.А. Дивіться, там ще можна в суд ЄС, там, єдине, проблема, що в Люксембург треба їздити, і все. Але я думаю, що я швидко доїжджаю від Києва до Варшави, то від Брюсселя до Люксембургу теж можу мотатися по два рази на день. Але три важливих застереження, пропозиції.

Щодо safeguards і нашої позиції. Тобто тут треба розуміти, що знову ж таки це комунікація в цілому щодо політики розширення. І треба розуміти, що у нас відбулася досить важлива подія цього року – це створення робочої групи з підготовки договору про вступ Чорногорії в Європейський Союз. І чому це важливо? Тому що попередній договір про вступ в Європейський Союз – це хорватський, це 13-й рік набрання чинності, це відповідно 11-й рік якийсь, коли він був підписаний. Тому навіть суто з технічної точки зору багато треба що переробити, як референси в різні акти вторинного законодавства, так і ці базові речі щодо захисних механізмів. І тому тут немає юридичних формул, але треба стежити і ми намагаємось стежити за роботою в рамках підготовки цього договору.

Наскільки ми знаємо, що зараз більше іде, власне, така кодифікаційна частина, проробляється це на досить технічному рівні, головування це веде ірландське і робота йде. І тут треба зробити одну важливу річ. І тому наша позиція, вона ще виробляється щодо юридичних певних механізмів, тонкощів, але політично safeguards для України можуть бути позитивним інструментом, оскільки для нас це така машина часу. Тому що за великим рахунком є велике, те, що ми знаємо, до всіх країн-кандидатів, велике таке упередження держав-членів Європейського Союзу, що країна має відстоятися, збалансуватися після впровадження всіх реформ, які є, бажано, щоб це тривало 10-15 років, а краще 20 років, і після того вступає нормальна солідна держава в Європейський Союз. І тому захисний механізм – це машина часу, тому що дозволяє вступ швидше і з перспективи держав-членів. Тому з цієї просто… як такий інструмент це можна обговорювати, і я думаю, що він може бути навіть і прийнятним.

Я дякую Олені за те, що вона згадала про те, що політики ЄС розвиваються, і це справді динаміка дуже велика, в якій ця комунікація, вона трошки, вона ставить акцент певний, але вона не всеосяжна, вона цю динаміку не враховує. Крім енергетики, цін, впливу, в нас є нова промислова реальність, підтримка бізнесу, не енергетичного, а виробничого бізнесу через субсидії, які відходять від ортодоксії державної допомоги, як вона була в підручниках права ЄС записана. Це нові програми підтримки і так далі, і тому подібне. Це нова агресивна торгівельна політика, де сталь в нас на сьогоднішній день найбільш чутливо видно, але це далі буде розширюватись, використання торгових інструментів для поширення кліматичної політики, геоекономічне якесь протистояння, інші речі.

Нам тут треба, цього немає в комунікації, але те, над чим ми працюємо, щоб було сприйняття, що країни-кандидати, особливо Україна, нам там навіть не стільки четвірка, скільки Україна сприймалася би вже в периметрі Європейського Союзу, а не як третя країна. Якщо по оборонці це виходить, тут в нас є інструменти координації, і там якраз фінансова допомога ЄС нам дуже сильно сприяє посиленню європейської оборонної промисловості, тому тут ми безпосередньо залучені в посилення ЄС як гравця в цій політиці. То в індустріальній, в енергетичній політиці ми частіше лишаємось за… *(Не чути)* Я тепер бачу, ви рухаєтеся, значить, ви мене чуєте.

В аграрці відбулася дуже цікава історія. Ми відкрили 2-й і 3-й кластери переговорів, які охоплюють чотири свободи, в тому числі руху товарів, в тому числі, і від держав-членів Європейського Союзу немає жодних застережень щодо доступу на ринок. Відповідно де-юре ми можемо говорити, що ніяких застережень по цьому немає.

Але по аграрці у нас є кластер 5-й, де є три розділи, рибальство, це для нас аграрка, для них окрема політика, безпечність харчових продуктів і спільна аграрна політика. Так-от це парадоксально, що комісія зробила застереження щодо аграрки в контексті 5-го кластеру без будь-яких ув’язок з 2-им кластером. Про що це свідчить? Це свідчить про таке політичне

сприйняття цієї проблеми. Тобто ми звикли до того, що комісія є максимально технократичною, тобто розуміє, де, які, в яких цеглинках що записано.

Але це застереження щодо аграрки зараз – це таке політичне. Що це означає? Це означає, що, мабуть, ми маємо в аграрці парадоксальну ситуацію, коли ми готові представляти нашу позицію більш раціонально, ніж Європейська комісія від імені держав-членів. Тобто ми знаємо, наскільки ми інтегровані в аграрку з цифрами, з... *(Не чути)* Європейської комісії, вона більше в цілому про те, що ця проблема є. Тому немає і відповіді, тому треба буде стежити за тим, як буде еволюціонувати політика, позиція... *(Не чути)*

Я думаю, що нам треба повернутися в базовий квадрат, коли найголовнішим елементом, який сприймає всю цю історію, лишається 23 і 24 розділ, верховенство права, антикорупція, права людини і органи правопорядку через призму боротьби з організованою злочинністю. Тобто ці чотири елементи, вони все одно будуть наріжними для формування сприйняття України щодо всіх тих технічних питань, які ми з вами обговорюємо. Ось такий коментар з урахуванням всіх питань, які були висловлені.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Тарасе.

Знаєте, я дуже рада почути від вас, що нам треба пріоритизувати 23 і 24 розділ. Я цього від вас добивалася на зустрічі тут в комітеті в лютому 2026 року, ви тоді сказали, що пріоритетом є все. Я рада, що ми тепер вертаємося до того, що в нас є конкретніші пріоритети. Мені здається, що це допомагає, Тарасе, реально. Я щиро тішуся цьому, прямо записала собі.

КАЧКА Т.А. Дякую.

Але давайте тоді зробимо уточнення, щоб ми вже були по євроінтеграційному нудними. Дивіться, яка в нас парадоксальна ситуація

може скластися, що в нас є дві країни з чотирьох, які знаходяться на стадії закриття розділів: Албанія і Чорногорія, і досить активно ведуть, фактично паралельно з нами у них відбувається ІДС по закриттю розділів. І є дві країни, які активно відкривають кластери: Україна і Молдова, знову ж таки більший тягар на Україні, тому що ми, власне, є таким протагоністом по роботі по відкриттю кластерів, Молдова йде там автоматично зазвичай, коли є консенсус по Україні.

Так-от, далі у нас є два етапи, вони навіть формальні є два етапи: IBAR, тобто перенесення Interim Benchmarks в Closing Benchmarks, тобто це двостадійність, і потім закриття розділів. Так-от, у випадку Молдови і України динаміка схвалення IBAR і закриття розділів може бути набагато більш стрімкіша ніж у випадку Чорногорії і Албанії, особливо беручи до уваги, що для Молдови, це теж я хочу сказати, що для Молдови нам треба прямо врахувати, що в них вибори в 28-му році Президента. Майя Санду – це другий термін добуває, тому для них успішність проведення переговорів буде питання теж на виборах наступного лідера, який він буде, чи проєвропейський, чи проросійський.

І саме тому це може бути таким чинником, який підштовхує більш швидку роботу з Молдовою та суто молдовський контекст не в порівнянні з Україною, а суто Молдовський контекст. І відповідно для України, де в нас теж це питання з мирними переговорами пов’язане, це теж може бути певний поштовх до швидкості. Тому я би не розхолоджував і не говорив, що є пріоритет 23, 24 розділи, а все решта потім, тому що насправді ми маємо досить стрімко працювати по всіх розділах без винятку. Інша справа, що закрити інші розділи без 23, 24…

_____. Без 23-го, 24-го не зможемо.

КАЧКА Т.А. Все. Дякую. Я перепрошую, я переключаюся, бо вже Апарат Прем'єра мене смикає, щоб я переключився в інше віконце. Дякую вам дуже.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Дякую.

Я думаю, що, колеги, це корисна для нас була така… принаймні перше занурення. Я, якщо дозволите, тоді я би зараз запросила до слова пана Олександра Ількова, щоб, може, трошки нас поінформував про цей Task Force як уже бачить це уряд. Бо на той момент, коли це було оголошено, я намагалася з'ясувати у колег в Європейській комісії. Вони такі: ну, ми щойно про це почули, будемо працювати над тим, що з цим буде. Тому це добре, що за тиждень уже є бачення у нас стосовно того як це буде. Будь ласка, пане Олександре.

ІЛЬКОВ О.М. Дякую, шановна Іванно Орестівно.

Добрий день, шановні колеги. Сьогодні багато говорилося під час заходу про важливість 23-го, 24-го переговорних розділів. Ці розділи, дійсно, є особливими, оскільки це єдині розділи, за якими визначено проміжні показники для їх закриття, і без виконання цих проміжних показників, виходу на позитивний IBAR, це достатньо нове слово в нашому лексиконі, тобто звіт Європейської комісії про оцінку виконання проміжних показників, жоден інший переговорний розділ не може бути закритий. І тому, власне, зі свого боку до нас таке розуміння теж прийшло. Ми почали перебудовувати поступово свою роботу над виконанням дорожніх карт, власне, на фокус роботи над відповідними бенчмарками.

Тому нами було напрацьовано відповідно матрицю виконання проміжних показників. Було запропоновано Європейській комісії, власне, сфокусувати роботу в цьому напрямку і інтенсифікувати її. І, власне, ця пропозиція і зустріч Президента разом з президенткою Європейської комісії на полях Європейської ради, власне, дозволила офіційно започаткувати цю

роботу, яка передбачає створення відповідної спільної групи, будемо називати її Task Force, для роботи над виконанням Україною відповідних проміжних бенчмарків.

Перше. Це означає їх чітку структуризацію, власне, працюємо в рамках тієї матриці, яка була нами спільно з Європейською комісією напрацьована, так званими бакетами, оскільки 23 і 24 розділи, вони самі по собі досить чітко структуровані за тими сферами, які вони охоплюють: правосуддя, антикорупція, фундаментальні права, ЮСБ. І, власне, в рамках кожної з цих сфер теж є своя кількість підсфер, кожен з бенчмарків ділиться на свої підбенчмарки. Цю всю архітектуру ми намагаємося максимально структурувати з тим, щоб було чітко визначено пріоритети і напрямки відповідної роботи.

З боку Європейського Союзу в чому це перевага для України? Тобто Європейський Союз, в даному випадку Європейська комісія, готовий виділити значні ресурси, в першу чергу організаційні, в другу чергу, напевно, інтелектуальні для того, щоб допомогти Україні прискорити виконання відповідних задач. Це не означає, що вони будуть писати замість нас відповідні законопроєкти, але вже навіть початок цієї роботи показує, що, власне, партнери готові ділитися як мінімум концепціями, своїм баченням того, що вони вкладають в ту чи іншу реформу.

Оскільки за 23, 24 розділом у нас фактично 70 органів державної влади задіяні, зрозуміло, що кожного разу збиратися, а графік роботи передбачений дуже інтенсивний, це дві зустрічі на тиждень, ми бачимо формат роботи, коли буде відповідна... коргруп, яка буде включати представників Міністерства юстиції в першу чергу, Урядового офісу з координаційної точки зору, але в залежності від тематики розгляду питань, звичайно, будуть залучатися представники відповідних органів. Щодо участі парламенту, ми зараз готуємо листа від Прем'єр-міністра на ім’я Голови Верховної Ради України з тим, щоб… з пропозицією Верховній Раді України долучитися до цієї роботи. Знову ж таки, шановна Іванно Орестівно, ми знаємо, що є

тривала дискусія стосовно участі народних депутатів в цьому процесі. І ми, дійсно, хочемо, щоб вона була максимально ефективною, фаховою і репрезентативною. Тому що мені, скажу відверто, складно уявляється, якщо до зустрічі будуть підключатися, не знаю, десятки, можливо, сотні народних депутатів, представники різних фракцій, різних комітетів з різними...

ГОЛОВУЮЧА. Я прямо бачу, як це відбувається, пане Олександре. Черга така.

ІЛЬКОВ О.М. Я думаю, що... Тому тут треба, дійсно, подумати над оптимальним форматом залучення. Ми розуміємо, що це є критично важливо, критично важливо, щоб депутати розуміли, що відбувається, і були учасниками цього процесу. Але тут є дуже велика особливість. Тобто це не дискусійний майданчик, це не означає, що там не будуть вестися дискусії, але знову ж таки з огляду на чотиримісячний період роботи цього Task Force – це така дуже інтенсивна рутинна робота, яка має привести до цього breakthrough в плані виконання Україною проміжних показників.

Десь так коротко. Дивіться, ми тільки почали. Я можу на якісь питання відповісти, але я думаю, що конкретні механізми це, можливо, через...

ГОЛОВУЮЧА. Але я думаю, що якраз, може, колеги з громадянського суспільства теж бачать якусь додану вартість від своєї присутності в якомусь форматі в цьому Task Force.

Я бачу, пані Олена і пан Сергій Солодкий. Якщо дозволите, пане Олександре, ми тоді...

Будь ласка, Олено.

_____. Дякую дуже.

Насправді можна ж говорити про різні рівні роботи, то, в принципі, і в Європейському Союзі, наскільки я знаю, там так само існує основна, core

team, про яку ви кажете, але далі у них, як правило, є експертні рівні, які допомагають вивчати якісь окремі питання більш глибоко, готують аргументи. Принаймні в енергетичному секторі точно таке є. Вони збирають такі експертні групи через публічний конкурс, я не знаю, як це правильно сказати, тобто через публічне оголошення, і далі проблем немає, вони там нормально організовуються. Пропонуємо так само розглянути такий механізм і застосувати в Україні.

ГОЛОВУЮЧА. Пане Олександре, я і Сергію Солодкому дам можливість висловитися. Ще Дмитро Шульга хотів, а потім ви відповісте, якщо можна. Да? Окей? Так буде окей?

СОЛОДКИЙ С. Добрий день. Передусім хочу подякувати за прекрасну ініціативу. І я не про Task Force, а загалом про документ, який було презентовано. Для нас він був дуже, для нашої команди «Нова Європа» був дуже прикметним, важливим, я би сказав до певної міри віховим, тому що з початку року в пресі, в масмедіа було багато витоків інформації про різні моделі пришвидшення, розширення і різні типи, як можуть виглядати моделі нового членства. І всі вони фактично були сприйняті в штики країнами-членами. Уже тоді ми розуміли, що у нас загалом є друзі в Брюсселі, в Європейській комісії, яка є більш прогресивною в розумінні того, чому розширення важливе, чому Україна в ЄС важлива, що Європейська комісія буде шукати шляхи, як пришвидшити процес.

Але є країни, які мають застереження, страхи, занепокоєння, і ми як аналітики намагалися, враховуючи ці страхи, придумати, запропонувати якусь модель компромісну, яка, з одного боку, забезпечить пришвидшення процесу. З іншого боку, дозволить основні реформи, особливо те, що стосується fundamentals, впровадити, а інші уже впроваджувати на етапі, коли Україна буде членом, здобуде основні політичні, безпекові важелі, привілеї, буде членом Європейського Союзу.

Власне, ми тоді говорили про safeguards також, тому що розуміли, що без них пришвидшення розширення неможливе. Тому цей документ, він фактично в значній мірі, він почув країни-члени, він почув країни-кандидати. І це такий компромісний варіант. Очевидно, що фінальне рішення буде якимось інакшим. І тому я хотів би подякувати за цей майданчик по нашій комунікації на їхню комунікацію.

Чому це важливо? Тому що я сьогодні почув багато застережень на застереження в комунікації Європейської комісії. А деякі з тих застережень чи компромісів ми пропонували як аналітики. І нам здавалось, що вони якраз є виграшними з точки зору того, як промотувати, комунікувати швидше розширення Європейського Союзу для України. Якщо це не так, то насправді треба продовжувати такі діалоги в закритому дружньому режимі, щоб розуміти, які є максимальні планки для нашої поступливості, що є для нас допустимим по якихось там проміжних етапах перехідних, по safeguards, де можемо піти на поступку, де не можемо піти, де можемо вимагати більше, якщо мусимо йти на поступки в сільському господарстві, то, можливо, треба отримувати якісь чіткіші і масштабніші зобов'язання в оборонному секторі і тому подібне.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я прямо відчуваю, що це далеко не перша наша розмова... вірніше, далеко не остання наша розмова і, дійсно, потрібно буде просто йти в глибину і може бути вже незалежно від того, чи всі можуть прийти, чи не всі можуть прийти, а мати якусь періодичність цієї розмови, яка би просто дозволяла нам далі чути один одного, враховувати. Я думаю, що для нас дуже корисно, наприклад, для тих, хто поїде на Парламентський комітет асоціації, для нас це теж додаткові якісь вкладання тих чи інших речей на полички.

Будь ласка, Дмитро і тоді пан Олександр.

_____. Якщо можна, власне, не про Task Force теж, а теж в контексті пропозицій до і Парламентського комітету, і, можливо, інших комунікацій з європейською стороною.

По-перше, стосовно того, що сказав пан Ченцов, про позицію стосовно вето. Я думаю, що, дійсно, насправді дуже позитивно те, що комісія зараз запропонувала. Фактично, по-перше, вона нагадала про те, що... бо мені здається, що реально треба нагадувати в багатьох столицях під час дискусій на рівні експертів, на рівні політиків. Я був вражений тим, що таке враження, що ніби як скрізь домінує право вето. Насправді комісія нагадує, що право вето лишається тільки у кількох політиках Європейського Союзу, в переважній більшості qualified majority voting уже зараз є після Лісабону. І те, що вже є passerelle clauses, і те, що можна це використовувати.

Стосовно взагалі нашої позиції, бо були, мені здається, раніше попередні заходи дискусій і були навіть певні заяви на політичному рівні, що ми не сприймемо другосортне членство і право вето нам обов'язково треба, і все інше. І насправді це, до речі, теж тези, які лунають від різних країн-кандидатів, які зараз... Я був в Берліні два тижні тому свідком дискусії між віцепрем'єром Чорногорії і депутатом Бундестагу, коли депутат Бундестагу казав: нам треба safeguards по Rule of Law обов'язково для всіх країн, які вступають, і треба, щоб відмовились від вето, тому що ми не можемо, мовляв, рухатись далі в Європейському Союзі без qualified majority voting.

І тези чорногорської віцепрем'єрки були такі, що, по-перше, safeguards, будь ласка, будь-які підписуємо прямо зараз. От давайте, придумайте найкращі, тому що це реформи для нас і ми ніколи не будемо порушувати Rule of Law, тому ми впевнені, що... Будь ласка, які вам завгодно, ми підпишемо, щоб вас задовольнити. А вето, мовляв, ми, вибачте, ми маленька країна, у нас є національні інтереси, ми побоюємося, що нас великі задавлять і все інше. Я розумію цю логіку, але насправді, якщо ми продумаємо трохи далі, то насправді те, що лишається, ми залежні від європейської єдності і ми

насправді в фарватері європейського мейнстриму вступаємо в Європейський Союз.

Якщо ми будемо відстоювати залишення право вето… Ми взагалі… широку дискусію про те, що, в принципі, Європейському Союзу треба відмовлятися від права вето в цілому як мейнстрим. Чому? Тому що фактично це означає, що лишається ризик не того, що у нас не буде права вето, а того, що буде право вето у когось іншого. І буде не Орбан, а буде новий уряд в Молдові невідомо який, в Чорногорії невідомо який, в Болгарії невідомо який, ще будь-який. І ми постійно будемо дивитися, які вибори, наступні вибори бабахнуть десь і що вони в цей раз будуть для підтримки України.

Тому в цьому контексті, якщо ми трошечки продумуємо дальше, я почув пана Ченцова, що у нас ще нема повної позиції. Я думаю, що там, дійсно, треба в комплексі детальніше про це проговорювати, але загалом, мені здається, це важливий напрямок для думання. А в контексті того, що кажуть в пропозиціях комісії зараз тут, це Non-Blocking Commitment, в принципі, це може бути. От мені здається, що таке формулювання, якщо це не як юридичне зобов'язання, а як таке політичне, декларація, що ми не будемо блокувати, якщо вони погоджуються, фактично їм треба консенсус, щоб відмовитися від консенсусу. Окей, ми не будемо заважати виробництву цього консенсусу. Це нормальний deal.

І стосовно кількох інших коротеньких пропозицій, про Rule of law report, мені здається, треба обов'язково… обов'язково треба взяти цю пропозицію і от реально підтримати, і хай поширюють на нас. Зараз Rule of Law Report поширюється на кілька західнобалканських країн. Мені здається, що ціла низка переваг, ключова перевага, яка… чому для нас треба поширити, тому що тоді нас порівняють з країнами і кандидатами, і іншими, і країнами ЄС, і ми побачимо, що насправді Україна далеко не така погана, далеко не така погана як нас часом хочуть представити. І це нам допоможе в Fundamentals, допоможе взагалі в цьому. Це перше.

Друге. По агро нам треба буде погодити, всі погоджувалися останні розширення, завжди були Phase-in, тобто були перехідні періоди, тут ми нікуди не дінемося. Питання в деталях, це окремо.

І по observers, в ідеалі, звичайно, нам було би повернутися до пропозицій Мерца, тобто observers прямо зараз в інституціях Європейського Союзу. А якщо це неможливо, якщо не буде достатньої підтримки, то можливо, пробувати просувати тоді певний компроміс, тобто все-таки та пропозиція, яку зараз комісія пропонує, аж після завершення всіх переговорів, мені здається, занадто неамбіційно. Тобто давайте тоді так, IBAR пройшли, потім закрили певний розділ, наприклад, по зовнішніх справах, і після того як закриваємо розділ по зовнішніх справах доступ як observers до засідання відповідних COREPER, всіх інших комітетів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Мені це дуже імпонує. Я б таки… Ви, пане Дмитре, були одним з тих, хто зразу говорив, позитивно сприйняв пропозицію Мерца і вважав, що ми як держава мали би залучитися до цього процесу. І насправді я думаю, що ми можемо думати. Тут якраз дуже добре, що є тут і пан Євген, і пані Оля, що ми можемо думати над тим, а що ми можемо тоді пропонувати і, власне, більш амбітні речі feeding, може, through через національні…. країни-члени. Я теж думаю, що тут є можливість не тільки з німцями працювати насправді.

Окей. Пане Олександре, у вас є ще трошки часу?

ІЛЬКОВ О.М. Тоді з вашого дозволу тільки відрефлексую на...

ГОЛОВУЮЧА. Окей. Давайте і тоді пані Вікторія і Іван.

ІЛЬКОВ О.М. ... на коментар колег. Брак дипломатичного досвіду, я дав можливість поставити таке питання. Ми не те, що не заперечуємо проти

залучення громадськості до цієї роботи. Ми будемо просити про це, тому що виконати всі ці задачі протягом чотиримісячного періоду, воно нереалістично. В принципі, в нас є вже досвід співпраці з громадянським суспільством, в тому числі по виконанню конкретних заходів дорожньої карти. Тому, я думаю, що найближчим часом ми будемо ініціювати таку зустріч і з аналітичними центрами, і з тими громадськими організаціями, по яких ми довго вже в цьому напрямку працюємо, з тим, щоб знову ж таки пріоритизувати певні речі і просити про конкретну допомогу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Вікторія, будь ласка.

_____. Дуже дякую.

Я буквально коротенько і трошки зачеплю Task Force. Загалом, мені здається, що дуже добре, що ця розмова і серед нас всіх почалася більш ґрунтовно. Було б супер, якби ми step by step так і рухалися з цієї комунікації. Я відношуся до тих, хто стримано оптимістично дивиться на цю комунікацію, бо позиція комісії це є позиція комісії. Хотілось би більше, напевно, щоб ми в тому числі після цього сфокусувалися на роботі з країнами-членами. Оскільки ми пам'ятаємо, уже були ідеї lite membership, де з'явилися, там і залишилися. Цей документ дає нам деякі речі, які, очевидно, потрібні. І це добре з точки зору тієї, що дискусія принаймні якось стартує.

Ми от в травні, здається, ми коли були в Берліні, Веймар-плюс з Україною, то коли ми піднімали в межах якоїсь робочої комунікації питання реформування в ЄС, оскільки це так чи інакше все одно зупинимо процес розширення на остаточному етапі, то, скажемо так, дискусії в нас були досить емоційні тим, що не пов'язуйте, будь ласка, розширення з реформою всередині ЄС, і це буде проблема, і не трогайте трійки, і тому подібне. Тому супер, я почула, що МЗС вже працює над аналізом як країни-члени дивляться на це питання. Я думаю, що це було б дуже добре, щоб ми теж, напевно, всі

тут скоординувалися, оскільки в нас є і парламент, який активно працює в межах парламентської дипломатії з питаннями і з країнами-членами. Але і кожен тут присутній, в принципі, дуже активно залучений до комунікації як і з аналітичними центрами, так і з посадовцями в країнах-членах ЄС.

Хотілось би теж зачепити питання, яке стосується гарантій щодо верховенства права. Ми, звичайно, зацікавлені в тому, щоб наші реформи були якнайякісніші, і ми розуміємо, звідки з'явилась ця пропозиція, оскільки є завжди в будь-якій комунікації, яка стосується верховенства права, звертається до того, що ми не хочемо, щоб хтось був наступною Угорщиною або Польщею. Скажемо так, ця комунікація навіть для мене не сама приємна, оскільки не те, щоб хотілося з Польщею, з Угорщиною ставати в якийсь один ряд на той момент, коли ця комунікація була.

Але в той же час у вересні ми були на заході, який був якраз присвячений питанням верховенства права всередині самого ЄС, піднімалися питання Rule of Law Report, то ми там активно комунікували про те, що він має бути поширений на Україну.

По-перше, це хороша ідея для порівняння, дійсно, в тій частині, де ми співпадаємо, де ми вже досягли певних результатів з країнами-членами ЄС. Але і в тому числі, щоб ми рухалися в якійсь більш-менш загальній рамці, куди б вони… тобто дивилися, що відбувається в самих країнах-членах, можливо, які наступні кроки будуть для нас актуальні після того як ми виконаємо ці зобов'язання, проміжні, цільові індикатори і далі.

Але треба теж розуміти, що це питання, яке стосується гарантій, ми маємо комунікувати, можливо, ми маємо сформувати якусь загальну позицію, яку, можливо, там аналітичні центри, громадянське суспільство може комунікувати на початках, але вони говорили в робочому форматі в тому числі про питання, які стосуються виконання зобов'язань за Rule of Law Report всередині самого ЄС, тобто країн-членів ЄС.

І основна тема в них була як би робити так, щоб не було просто tick the box, тобто це для них теж актуально, і ми розуміємо, що сама динаміка в

країнах-членах теж має певний розвиток. Ми бачимо певні ризики після майбутніх виборів так чи інакше. Для нас би важливо було, щоб питання їхніх процедур і функціонування їхніх процедур на належному рівні теж якимось чином піднімалося. Я, звичайно, розумію, що, можливо, це не буде зовсім актуально або надто актуально зараз з боку уряду, але вони теж на це дивляться, ой, а є ж ризики, якщо ці процедури, а немає прецеденту і тому подібне.

Тому я думаю, що це теж можуть бути досить слушні для нас питання якось ширше це обговорювати, йти в глибину, яка наша позиція і як ми комунікуємо, щоб… Звичайно, ми там згодні, ми можемо погодитися на гарантії, але в той же час певна рівність має бути. Якщо ми погоджуємося на гарантії, відповідно процедури в ЄС діють і якщо та чи інша країна ЄС буде десь відступати, ми не будемо залишатися, такі, а давайте подивимося, почекаємо наступних виборів, як це було фактично в кейсі з Угорщиною.

І щодо Task Force і всіх цих питань, які є, мені здається, що було б добре, якби ми більше мали робочих форматів взаємодії, тобто менше там якихось просто чергових раз в пів року звітувань, яка ситуація з дорожньою картою, а от, дійсно, напрацьовували. Я думаю, наш центр абсолютно готовий долучатися, в нас є купа напрацювань, які стосуються 23-го і 24-го розділу, але б хотілося, щоб ми якось частіше взаємодіяли, можливо, в рамках тих же груп, які були створені, бо в нас же є робочі переговорні Мін'юстом створені тематичні групи, які працюють над темами, тому, можливо, вони якось більш активніше. Я знаю, що Мін'юст наразі планує їхні засідання але, можливо, щоб ми виносили конкретні питання, напрацьовували. Я це раніше колись комунікувала ще, коли Тарас Андрійович прийшов. Напрацьовується, виноситься конкретне питання, напрацьовується і далі йде воно десь в уряд.

І теж на що, напевно, треба звернути увагу дуже предметно, це так чи інакше в цій комунікації постійно згадують таким лейтмотивом питання готовності не просто виконати всі свої зобов'язання, привести законодавство

у відповідність, а розвиток спроможності. Нам на це... Так, інституційний. Нам на це потрібно звертати все-таки трошки більше уваги і на центральному рівні, і на місцевому рівні.

Тому я думаю, що ми мали б більше цьому приділяти увагу і використати цю комунікацію комісії не лише як питання от як буде виглядати надалі ЄС, а на що нам звернути увагу, до чого нам підготуватись, навіть наперед, не тільки виконуючи зобов'язання, а дивлячись, що нас буде чекати в майбутньому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Вікторія. Абсолютно згодна, да, цей розвиток спроможності.

І я, до речі, просто подумала, що, це до пана Андрія, до Кирила, секретаріату, я подумала, що кілька цих думок, які тут прозвучали, ми могли би відобразити в наших пропозиціях до спільної резолюції в рамках ПК стосовно амбіцій якихось певних. І мені здається, що це якраз теж може бути хорошим таким brainstorming для того, щоб з нашого боку запропонувати не пряму відповідь на комунікацію яка, але непрямо відповісти на неї.

Будь ласка, пане Іване і пані Яно. Я думаю, якщо ще хтось хоче висловитися, прошу підняти... Вибачте, пане Анатолію, не побачила. Зараз.

_____. Дякую.

Я, звичайно, можу йти далеко в кожну з цих сфер. Основний висновок, який реально для нас важливий, - це те, що, в принципі, Європейський Союз справді проаналізував всі ці 35 політик, які у них є, в контексті того, наскільки вони готові до членства. І я вважаю, що ті пропозиції, які стосуються саме тих політик, які, вони вважають, потрібно змінювати для того, щоб Європейський Союз був готовий до членства, вони заслуговують на окрему, можливо, не дискусію, але увагу і аналіз. Маються на увазі зокрема і пропозиції щодо зміни в контексті Шенгену і в контексті того, як

буде працювати спільний кордон, реформа Frontex, митниці. Це для нас важливі питання.

Щодо спільної аграрної політики, очевидно, що з того, що я не робив ніякого такого глибокого аналізу як країни відреагували, але було інтерв'ю, здається, заступника міністра зовнішніх справ Польщі про те, що враховано було позицію Польщі в контексті, в цій комунікації щодо доступу до спільної аграрної політики, а також Cohesion Fund. Так ось важливий момент в тому, що також аграрії з Баварії і загалом німецькі аграрії також виступили в підтримку цієї пропозиції щодо обмеження України до доступу до внутрішнього ринку по чутливих товарах, а також щодо дуже поступового доступу до спільної аграрної політики. Це важливий момент.

По праву вето тут як би момент такий, що, в принципі, до цієї комунікації було дуже багато діалогу про те, що взагалі на якийсь час щоб країни відмовилися від права голосувати в Раді. Оце red line, мені здається, для нас в контексті цього. По праву вето абсолютно тут потрібно рухатися до QMV.

І, власне, останній момент, який, мені здається, важливий, це відбудова України і, дійсно, врахування цього, я би сказав, макропроєкту. Тому що є так звані Common Interest Projects в Європейському Союзі щодо інвестицій і тому подібне. І от я не побачив, по суті остання оця оцінка Світового банку разом з Україною, по суті майже вже ми заходимо до 600 мільярдів доларів в оцінці того, скільки буде коштувати відновлення України. Окей. Не все буде зроблено за рахунок європейців і тому подібне, але в тому числі інтеграція України в Європейський Союз і цей вступ, він також повинен враховувати цей процес.

Абсолютно правильно було зазначено, що не може країна і імплементувати європейське законодавство, і виключатися із внутрішнього ринку через CBAM. Тобто такі ініціативи повинні проговорюватися вже на стадії як би їх розробки, і тому тут такі пропозиції як якийсь observer статус хоча би з правом виступити і сказати якісь зауваження зі сторони Києва для

нас є вкрай важливими. Це, в принципі, такий загальний аналіз з моєї сторони.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я хотіла уточнити. Ви, Іване, сказали щось, що я чула як *(Нерозбірливо)* але не знайшла в документі. Можливо, може, пан Євген, пані Ольга про Cohesion Fund і про обмеження України до доступу в Cohesion Fund. Там немає. Тобто я вже і так, і так крутила цей документ, бо я чула від європейських колег, мовляв, нічого страшного, що ви будете обмежені в Cohesion Fund, ми для вас, для України, знайдемо гроші.

Я кажу, прекрасно, то тоді напишіть, що ви для нас, для України, будете шукати окремо гроші. Я не дуже розумію, як ми будемо спілкуватися з громадами, з регіонами і так далі, яким ми всім розповідаємо про те, що ви будете готові працювати і у вас буде ця можливість отримати доступ до Cohesion Fund. А де тоді ця цукерка?

_____. Там змінюється правило…

ГОЛОВУЮЧА. Оце global на national, це мається на увазі чи про що йдеться?

_____. Ні, там змінюється, в Cohesion Fund змінюється сар доступу. Тобто якщо зараз велику частину прямо проєктів вони фінансують через цей фонд, то відповідно змінюється процентаж в тому, скільки з самого бюджету Європейського Союзу буде заходити на ці проєкти. З того, що я зрозумів, там навіть до 70 відсотків буде заходити.

ГОЛОВУЮЧА. Стоп. До 70 відсотків?

_____. В проєкти.

ГОЛОВУЮЧА. А зараз 100? 90?

_____. Зараз більші відсотки. Повністю ні, це завжди є співфінансування і тому подібне, але тим не менше. Це як би перший момент.

І другий момент по інституції, про те, що було важливо, вони аналізують також спроможність держави до перекладів і це перший раз, що насправді на це звертають увагу вже з Європейської комісії, що, в принципі, для того, щоб підготовити і Європейський Союз, і державу-кандидата до функціонування в контексті всіх цих перекладачів і тому подібне, закладають мінімум 5 років на цю історію. І для нас такий time frame, він уже не є зовсім позитивний. Тому потрібно їм якусь контрпропозицію готовити по якихось там штучних інтелектах і тому подібне, бо ми так можемо довго чекати.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Пані Яна, а потім пан Анатолій.

_____. Дуже дякую.

Перепрошую, спущуся буквально на рівень нижче. Сьогодні дуже багато говорили про сільське господарство як таке перехідне положення, яке було згадане в цьому документі. Але там були побічно згадані і інші. І зокрема в 2-му і 3-му кластері вони конкретизуються. Ми знаємо, наприклад, які перехідні положення запросила Україна, які перехідні положення, скоріше за все, буде ініціювати Європейська комісія.

І, наприклад, якщо говорити про міграцію, це таке досить стандартне обмеження для кожної нової країни, але у нас абсолютно інший контекст. У нас є купа аргументів для того, щоб для нас його не застосовувати. Наприклад, коли Польща вступала, там було 400 тисяч робочої сили, нас

зараз українців близько 5-6 мільйонів за кордоном, з них 4-5 в Європі і більше половини – це доросле працездатне населення. І тут, скоріше за все, буде дослідження Європейської комісії, і всі вони... це просто як приклад, я не хочу зараз піднімати цю тему. І всі вони, дослідження, які стосуються України, вони досить специфічні. Вони за стандартами, методологіями ЄС, але їм дещо бракує знання локального контексту, джерел статистики і так далі.

І ось тут виникає питання. Було б непогано мати власну аналітику на цю тему. Просто за щасливим збігом ми цим займаємося. До речі, да, це теж, дякую, ми… економічна стратегія. Але це не суть. І тут виникає проблема координації. У нас є аналітика, у нас є проміжні результати, з цим треба до когось іти, якось це узгоджувати, комунікувати і так далі, виробляти спільні рекомендації. І хотілося б, щоб трошки було простіше організовувати роботу в цьому напрямку.

І інше питання. Там, наприклад, є перехідні положення, які були запитані Україною, здебільшого з боку Мінфіну, здебільшого вони стосуються акцизів. І хотілося б розуміти їх обґрунтування, наприклад, щоб знати теж, як до них ставитися. Тому що мій колега, він учасник робочої групи з відповідного питання і, скажімо так, організація роботи цієї робочої групи, вона була зроблена так, що ці питання не проговорювалися. І дуже хотілося б в плані цьому бути більш дотичним і мати змогу якось аналітично допомагати.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Пане Анатолію, пані Мар’яно, і риска підсумкова.

_____. Я хочу трошечки приземлитися до наших зобов’язань. У нас є Ukraine Facility, де там є декілька індикаторів. Коли я запитав у пана Корнієнка, хто включає індикатори, які не можна виконати і

які нам не потрібні, він каже – уряд. Уряд, правда, вже змінився, немає кого спитати, але є проблема, як ми там відзвітуємося по індикатору, де 15 відсотків коштів грантових мали б іти в регіони для того, щоб навчитися, отримати доступ, в тому числі до структурних фондів. Цього немає.

Ми прозвітувалися про нагляд, яким обмежили нагляд, не ввели, а обмежили, і порушили Конституцію. В Європі це знають, поки що це ковтнули. Ми записали собі і вже двічі перенесли термін розмежувати повноваження так як їх не можна розмежувати в принципі, але цей термін на березень наступного року записаний. Тобто ми цих коштів не отримаємо або знову доведеться надурити з наслідками, які настануть пізніше.

Тому в мене перше питання. Точно буде готуватись новий Ukraine Facility чи щось подібне, знову будуть там індикатори. Тому потрібно зробити механізм, щоб люди, яким нічого не потрібно від влади, могли подивитися на ці індикатори, чи вони є прийнятні, чи взагалі неприйнятні, чи можна їх зробити, чи не можна.

Тут є ще одна проблема. В Україні зараз працює купа програм міжнародної технічної допомоги, де в кожного свій мандат, і цей мандат часто не співпадає: а) з інтересами України; б) з євроінтеграцією. Як приклад, суперкрута реформа публічного інвестування, яку нібито ініціював Світовий банк, але Світовий банк каже, що це нібито ініціював Мінфін. В результаті ми ліквідували Державний фонд регіонального розвитку, тобто те, що рухається до Європейського Союзу, і ніхто не винен. Тому координація програм міжнародної технічної допомоги, щоб вони працювали в єдиному руслі з українською політикою інтеграції, також є суперважливе питання, яке потрібно розв’язати, хоча я не знаю як, тому, думаю, пані Іванна допоможе.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Анатолію.

Хороша задача. Я так розумію, що пан Євген, пані Оля мають бігти. Дякуємо вам. Я думаю, що ви теж почули багато цікавого. Ми, до речі, я думаю, що ми будемо перед тим як просто ви підете, я хотіла сказати, що,

напевно, ми будемо, я собі вже там дивилася, коли... може, десь протягом місяця буде звіт, там буде ще щось, зустрітися.

Але на той момент було би для нас корисно теж розуміти інформацію від МЗС по проблемних моментах цієї реакції по країнах. Я думаю, що ми би тоді... Багато хто з цих людей залучений, з ваших колег, залучений в адвокацію в зовнішньому світі або працюють з організаціями іншими. Ми всі... Тут би було добре так заглибитися і потім не розуміти, що… куди бігти. Дякую.

Будь ласка, пані Мар'яно, тоді колеги.

_____. Я дуже швиденько відрефлексую. Просто від декількох колег звучала сьогодні пропозиція або ідея про те, що треба переходити до QMV на якомусь етапі в Європейському Союзі. Ми просто нещодавно в Центрі трансатлантичного діалогу робили дослідження на цю тему, глибоко заглиблювалися, і наразі виглядає так, що консенсусу взагалі немає, у нас QMV... не QMV, а право вето залишається лише в трьох сферах: спільна зовнішня безпекова політика, розширення і оподаткування, якщо я не помиляюся, і бюджет. І, в принципі, в кожній сфері є країни, які виступають категорично проти. Якщо ми про податки говоримо, це Швеція, Нідерланди, по спільній зовнішній політиці – Туреччина... перепрошую, Кіпр, Греція, проти Туреччина і таке інше. Тому недарма ми бачимо, що Європейська комісія закликає до застосування passerelle clauses, перехідних положень, до механізму конструктивного утримання і таке інше.

Тому я думаю, коли ми говоримо про нашу позицію щодо права вето, то все-таки варто зважати, що навряд чи відбудеться ця відмова від вето у держав-членів найближчим часом без зміни договорів, зі зміною договорів. Тому моя пропозиція, щоб все-таки ми обережніше тут нашу позицію, України, по цьому питанню вибудовували.

А по-друге, по звіту загалом, в принципі, дуже цікава була дискусія. Дякую вам ще раз за те, що організовано і запросили нас до участі, тому що

ми, наприклад, в нашому центрі доволі мало уваги приділили документу, тому що ми пам’ятаємо, як комісія і на початку цього року певні ідеї по поетапній інтеграції пропонувала і таке інше, але вони були сприйняті з великою критикою з боку держав-членів.

Тому все-таки ми так з обережністю ставимось і дивимось на те, що це все одно пропозиція, позиційний документ, але все ж таки ми вважаємо, що треба більш активно працювати з державами-членами. Ми теж влітку презентували велике дослідження по тому, як можна презентувати переваги від вступу України саме для ЄС, для держав-членів. Тому були б раді поділитись знов же і з комітетом, і з МЗС, яке, на жаль, залишило вже цю зустріч. Тому теж дуже-дуже цікаво було б зустрітись ще раз, поговорити вже по позиціях держав-членів, який є фідбек на пропозицію комісії, з ким нам треба детальніше працювати і знов же, які меседжі для кого таргетувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Бачте, я відчула, що ви хотіли сказати, тому уже прохання наше висловила до колег, щоб вони готувалися до такої предметнішої розмови.

Будь ласка, пане Вадиме, ви хотіли якось зреагувати.

_____. Дякую.

Я буквально пару слів в порядку інформування. Ми на наступному Парламентському комітеті асоціації, який 4-5-го буде в Брюсселі проходити, сподіваємося приблизитися вже до вирішення того питання, згадувалося сьогодні, статусу спостерігачів для представників Верховної Ради, депутатів Верховної Ради. У нас з 24-го року це є в меморандумі з Європарламентом. Як ви знаєте, на сьогоднішній день вже функціонує представництво Європарламенту в Україні і вже дуже швидко буде, сподіваємося, призначено представника Верховної Ради при Європарламенті.

Тобто ми думаємо, що все-таки Верховна Рада стане тим першим органом, тією першою інституцією, яка цей статус спостерігача обкатає на практиці, як воно могло би функціонувати. Є різні ідеї, ми зараз їх опрацьовуємо окремо.

Дякую Івану Нагорняку і всім, хто працював над тими ідеями. Тому що, дійсно, зараз, ми вважаємо, є в цьому величезна потреба і є хороше вікно можливостей спробувати це зробити, при чому для цих спостерігачів зараз в Європарламенті, теж сьогодні згадувалось, дуже важливо, ті політики Євросоюзу, які зараз змінюються, переформатуються і відкривається для нас якесь вікно можливостей, ми його не використовуємо, часто просто немає кому, відверто кажучи.

Тобто ми... у нас зводиться здебільшого наша комунікація з Європарламентом до інформування один одного, що робиться. А той можливий... А він є можливим, той хоч якийсь там мінімальний вплив наш на те, що міг би робити Європарламент, він здебільшого обмежується якимись нашими пропозиціями, коли готуються резолюції Європарламенту. Коли щось інше, коли розробляються політики, це вже такий новий рівень. Зрозуміло, що це непроста задачка, але, як я вже сказав, зараз наша увага буде направлена на те, аби спробувати все-таки якось, як-то кажуть, м'яса на цю ідею, як могли би працювати спостерігачі.

І на завершення дуже дякую всім, хто піднімав це питання ширшого залучення, діалогу, інформування один одного. І one voice policy зараз дуже важливий такий етап починаємо. Ми входимо в переговори. Все, це вже дуже серйозний з точки зору того, хто що каже і хто кого слухає, процес, в якому тут вже треба, дійсно, навчитися один одного чути, домовлятися і той one voice policy імплементувати, а не так як у нас прийнято, періодично імплементувати свої policy, всі свої інтереси. Тому дуже корисна зустріч.

Дякую. Впевнений, що будемо і далі в цьому форматі продовжувати працювати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, колеги.

Я хотіла ще, може, два слова. Теж пані Мар’яна говорила, що ви не звернули увагу, такої уваги на цей документ в своїй організації. Моя логіка була в тому насамперед, що ми на велику кількість пропозицій спішили гучно сказати ні, наприклад, на пропозицію Мерца і, як на мене, дуже сильно помилилися. Тому моя логіка була в тому, що давайте ми все-таки один одного будемо чути, хтось скаже так, хтось скаже ні, необов’язково ми підемо, умовно, на медіа чи на фейсбук, чи ще куди-небудь, а ми спробуємо тут відчути загальний настрій і якісь нюанси виробити.

Тому, напевно, будемо просто пробувати, щоб це було не настільки формалізовано. Це не була, я думаю, що формальна розмова, а з тим, щоб ми могли мати такий майданчик обміну. І, знаєте, це так добре чути від колеги, що ми ось-ось уже призначимо представника ВРУ. У нас є дискусія про те, що це призначення відбувається в непрозорий і незрозумілий спосіб, як відбираються ці люди, які задачі для цього представника ВРУ і так далі. Тобто у нас є, я навіть нове щось почула тут з точки зору безпосередньої взаємодії найближчого мого колеги, найближчого мого колеги з комітету.

Я дуже вам... Олено, то ви підняли ще раз чи то пані Мар’яни? Окей. Я дуже вам дякую, колеги. Я дуже розраховую, що, можливо, якщо в розвиток того, що ми тут говорили, у вас з’являться бажання щось викласти на папір і сказати, дивіться, колеги, а може, би ви це безпосередньо використали, ми би були теж дуже вдячні. Це було би дуже корисно. Це раз.

Друге. Ми щороку робили як комітет і будемо робити цього року засідання після презентації звіту з питань розширення. Я зараз в переговорах безпосередньо з паном Всеволодом стосовно його доступності на ту дату, бо мені важливо, щоб він міг бути, щоб ми могли бути і щоб пані Матернова могла бути, нам треба, щоб зійшлися кілька зірок. І щоб депутати були на планерному засіданні, тобто щоб були в місті переважно. Ми як тільки це зрозуміємо, ми, очевидно, насамперед запросимо тих людей, які готували shadow report, тіньовий звіт, але ми будемо готові до ширшої розмови так

само. Мені здається, що в цьому контексті, що ми сьогодні тут почули, якраз звіт і зосередження на 23, 24 і плюс уже далі, мені здається, є логічним.

Я, якщо хтось із вас зрозумів, я не запиталася, чому про чотири місяці ідеться про Task Force. Ніхто не зрозумів?

_____. Для звіту IBAR, що ситуація така, що хочуть якомога швидше зробити сам звіт IBAR і запускають цей Task Force на чотири місяці.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте. А знаєте, що я... Окей. Добре. Тепер мені зрозуміло, бо я це хотіла запитати і не зрозуміла.

_____. Не всі умови, а відповідні є умови, є заключні, є перехідні, то якусь частину перехідних бенчмарків для того, щоб вони могли зробити цей звіт IBAR.

ГОЛОВУЮЧА. Знаєте чому? Тому що Молдова уже, по-моєму, сказала, що вони трохи не на листопад будуть готові представити свою роботу по своєму IBAR. Раз.

І коли ми відкрили 2-й і 3-й кластер, мені здається, дуже непоміченою тут пройшла інша новина, яка була для нас набагато критичнішою. Те, що, в принципі, вони... Кос сказала, що вони технічно готові закрити перемовини з Молдовою до 28-го року. Воно ж пройшло, нікому тут же нічого не зрезонувало? І я вважаю, що це для нас найсерйозніша взагалі новина і в тому числі і мобілізуюча новина, яка би там мала нас примусити інакше працювати.

Дякую вам всім.